

Kazalo

3	Navodila za katalogizacijo videoposnetkov
12	Ko praznujejo knjižnice
20	Normativna kontrola in jezik normativne točke dostopa za korporacije
25	16. dnevi specialnih in visokošolskih knjižnic Hrvaškega knjižničarskega društva
27	Izzivi knjižnic pri delu z mladimi
29	Uporabniki in knjižničarke - kaj pa knjižničarji?
31	Knjižničar po duši ali (le) po poklicu
37	Tretja varianta
42	Posodabljanje katalogizacijskih pravil: Intervju s predsednico Komisije za katalogizacijo pri NUK Ireno Kavčič
46	Zaradi sodobnih tehnologij sploh nimam občutka, da sem daleč: Intervju z dr. Andrejem Stoparjem
49	Knjižnični know-how kot sredstvo realizacije projekta
51	Dnevi evropske kulturne dediščine v Mestni knjižnici Izola
52	Rojeni v knjižnici
54	Ročno knjigoveštvo – pozabljena veščina
57	Postojnska tiskarska družina Šeber
60	Sreča je v branju ali knjižnice v Helsinkih: Intervju z bibliotekarko Mileno Runko
64	Kolumna: »Pa pri'te še kaj!«
66	»Knjižnica Šentvid – zelena knjižnica«

Navodila za katalogizacijo videoposnetkov

Suzana Šulek
Narodna in univerzitetna knjižnica
Suzana.Sulek@nuk.uni-lj.si

»Zaupanje in delo naredita čudeže.«

(Orison Swett Marden)

Spoštovane bralke, spoštovani bralci,

pred vami je nova številka Knjižničarskih novic, vsebinsko in strokovno bogata in verjamem, da bo vsak izmed vas našel nekaj zase. Izjemno vesela sem, da lahko napovem, da boste odslej lahko v vsaki številki prebirali kolumno – tokratno bo uvedel kolega iz UKM Borut Gombač. Ganjena sem, da nam čedalje bolj zaupate tudi vaša osebna razmišljanja o naši stroki, kar kaže na to, da naš prostor postaja zrel za iskrija (strokovna) mnenja. Tudi jaz, tako kot Orison S. Marden, verjamem, da je zaupanje v kombinaciji z aktivnim delovanjem tisti ključ, ki odpira vrata v čudeže. In ker smo v času prednovoletnih želja, ko vsaj enkrat v letu naš um sproščeno naravnamo na možnost uresničenih želja, se Vam iz srca zahvaljujem za vašo zaupanje z željo, da ostajate z nami tudi v novem letu.

Srečno 2020!

Mojca Trtnik
odgovorna urednica

Katalogizacijska praksa pri obdelavi videoposnetkov ni enotna, katalogizatorji so pogosto v dilemah in dvomih, zato smo se odločili, da na podlagi prakse in vprašanj katalogizatorjev predstavimo značilnosti katalogizacije videoposnetkov v obliki osnovnih navodil, hkrati pa opozorimo na nekatere težave pri katalogizaciji tovrstnega gradiva. Navodila se nanašajo tako na videoposnetek na fizičnem nosilcu kot na videoposnetek, dostopen na daljavo. Najprej so opisane splošne značilnosti videoposnetkov, nato so izpostavljena tri področja, ki pri katalogizaciji videoposnetkov od katalogizatorja zahtevajo največ premisleka, to so viri podatkov, določanje avtorstva in letnice, sledijo navodila po poljih formata COMARC/B.

Katalogizacija videoposnetkov zaradi svoje raznovrstnosti in specifičnosti katalogizatorjem predstavlja velik izziv. Katalogizator, ki obdeluje tovrstno gradivo, mora najprej dobro poznati katalogizacijska pravila za obdelavo monografskih publikacij, nato pa še vse posebnosti, ki so značilne za videoposnetke.

V Sloveniji v katalogizaciji še vedno uporabljamo *Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga* Eve Verone (prvi del je izšel leta 1970, drugi leta 1983; pravilnik ni bil preveden v slovenščino), ki pa je namenjen predvsem knjižnemu gradivu oziroma tiskanim monografskim publikacijam. Navodila za katalogizacijo videoposnetkov, ki spadajo med neknjižno

gradivo, so vključena v mednarodni standard za bibliografski opis neknjižnega gradiva ISBD(NBM) iz leta 1977 (slovenski prevod je iz leta 1997); pri katalogizaciji spletnih videoposnetkov je treba upoštevati še navodila mednarodnega standarda za bibliografski opis elektronskih virov ISBD(ER) iz leta 1997 (slovenski prevod je iz leta 2000)¹. V letu 2001 je izšel *PREKAT: priročnik za enostavno uporabo katalogizacijskih pravil* (Dimec, Hočevar in Kavčič, ur., 2001), ki zajema katalogizacijo različnih vrst gradiva, med njimi tudi videoposnetkov. V pomoč so nam lahko tudi odgovori na najpogostejša vprašanja iz katalogizacije videoposnetkov, ki smo jih objavili leta 2010 na spletni strani *Komisije za katalogizacijo pri NUK*, ter

¹Leta 2011 je izšla združena izdaja ISBD (slovenski prevod je iz leta 2017), ki je nadomestila predhodne standarde ISBD za posamezne vrste gradiva in prinaša nekatere novosti, vendar se pri nas ne uporablja, saj je bila sprejeta odločitev za uvedbo standarda RDA, v pripravi so tudi ukrepi in postopki za njegovo uvedbo (RDA – Resource description and access je katalogizacijski standard, zasnovan za digitalno in mednarodno okolje, izšel je leta 2010 in so ga že vpeljali v nekaterih evropskih državah).

²Dvojnost načina obdelave iste vsebine otežuje delo katalogizatorjev. Razlikovanje med posameznimi nosilci je pogosto težko. Nekoč je veljalo, da videoposnetek na fizičnem nosilcu, ki ga lahko predvajaš samo v računalniku, obravnavamo kot elektronski vir, vendar ta preizkus danes ni najbolj ustrezen. Z razvojem novih tehnologij, predvsem pa z nastajanjem vedno novih digitalnih videoformatov, se izgublja razlika med uporabo na posameznih napravah in predvajalnikih, tudi na videz so formati pogosto videti enaki. Možnost predvajanja videoposnetkov (enako velja za zvočne posnetke) pa je odvisna tudi od kodekov, ki jih podpira določena naprava oziroma predvajalnik, predstavi svojo temo na čim bolj zanimiv in zabaven način.

jih dopolnili in posodobili leta 2018. Pri oblikovanju normativnih točk dostopa za osebna in korporativna imena upoštevamo pravila, določena v *ZNAČKI – priročniku za določanje značnic pri katalogizaciji* (Dimec in Kavčič, ur., 2001). Ob vsem tem spremljamo tudi spletno stran *Komisije za katalogizacijo pri NUK*, kjer objavljamo tudi spremembe v katalogizaciji.

Trenutno je v pripravi priročnik za katalogizacijo videoposnetkov, ki bo predvidoma izšel v začetku leta 2020. V priročniku bodo vsa navodila opremljena s primeri, dodani bodo tudi primeri bibliografskih zapisov v formatu COMARC/B.

SPLOŠNO O VIDEOPOSNETKU

Videoposnetek je posnetek vizualnih slik, običajno v gibanju in z zvočno spremljavo, namenjen predvajanju s pomočjo televizijskega sprejemnika ali drugih elektronskih naprav (ISBD, 2017). Lahko je dostopen neposredno na različnih fizičnih nosilcih (video DVD, blu-ray plošča (v nadaljevanju BD), USB-ključ, DVD-ROM itd.) ali na daljavo, kjer fizičnega nosilca ni in je dostop do videoposnetka mogoč preko elektronske naprave, povezane z omrežjem. Od dostopnosti oziroma nosilca videoposnetka je odvisen način katalogizacije. Videoposnetke na nosilcih za videoformate, kot so npr. video DVD-ji, BD-ji in videokasete, katalogiziramo po standardu ISBD(NBM), posledično je splošna oznaka gradiva v podpolju 200b *Videoposnetek*. Videoposnetke na elektronskih nosilcih in spletne videoposnetke oziroma videoposnetke, dostopne na daljavo, pa katalogiziramo tudi po standardu ISBD(ER), posledično je splošna oznaka gradiva v podpolju 200b *Elektronski vir*.²

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana; Za knjižnico: Viljem Leban; Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si); Uredniški odbor: Branka Kerec Prekoršek, Ines Grlj, Bojana Medle, David Ožura, Veronika Potočnik, Sabina Šolar, Magdalena Svetina Terčon, Damjana Vovk; Oblikoval in tehnično uredil: Matej Zorec; Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o., Ljubljana; Ilustracija na naslovnici: Matej Zorec; Veliko, veliko zdravja in sreče v letu 2020!; Naklada: 260 izvodov

Navodila za pripravo prispevkov so dostopna na spletnem portalu Knjižničarskih novic. <http://old.nuk.uni-lj.si/knjiznicarskenovice/v2/ObvestiloAvtorjem.aspx>

Za nenamerne tiskarske napake se vam že vnaprej iskreno opravičujemo.

Naročila in odpoved tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148 Naročnina za leto 2016: 50,00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30,00 EUR za dostop do elektronske oblike.

Katalogizacija videoposnetkov zaradi svoje raznovrstnosti in specifičnosti katalogizatorjem predstavlja velik izziv. Katalogizator, ki obdeluje tovrstno gradivo, mora najprej dobro poznati katalogizacijska pravila za obdelavo monografskih publikacij

Bibliografski podatki pri videoposnetkih so običajno zelo razpršeni, najdenje in popis podatkov zahtevata več časa kot pri tiskanem gradivu, odgovornosti je pogosto veliko. Več je tehničnih posebnosti in različnih opomb, za predvajanje videoposnetka potrebujemo posebno napravo. Pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih se podatki na notranjih virih (npr. v najavni špici) velikokrat razlikujejo od podatkov na embalaži.

Vsebina videoposnetkov je zelo raznolika: filmi, koncerti, gledališke igre, predavanja, intervjuji, televizijske oddaje itd. V filmih se žanri in podžanri pogosto prepletajo, posamezno filmsko delo je lahko opredeljeno z več žanri, prav tako se lahko prepletajo zvrsti filma, npr. igrano-dokumentarni film kombinira zvrst igranega in dokumentarnega filma, in sicer na način, da so dokumentarni posnetki dopolnjeni z igranimi prizori, ki so rekonstrukcija realnega dogajanja.

VIR PODATKOV

Vir podatkov pri videoposnetkih ni en sam in odločiti se moramo, s katerega vira in v kakšnem zaporedju bomo podatke prepisali, upoštevati moramo prednostni vrstni red virov. Viri, ki so z enoto trajno povezani, imajo prednost pred viri, ki enoto spremljajo in z njo niso trajno povezani. Tako imajo najavne/odjavne špice filma ali nalepke na videoplošči prednost pred embalažo ali spremnim besedilom. Vedno pa je treba dati prednost viru, ki enoto najustrezneje identificira. Besedilni viri imajo prednost pred zvočnimi. Kadar pa so besedilni viri pomanjkljivi (pogosto pri sinhroniziranih animiranih filmih) ali celo napačni in so zvočni viri ustreznejši, imajo prednost zvočni viri.

Vir podatkov za območje naslova in odgovornosti

Predpisani viri podatkov za območje naslova in odgovornosti pri videoposnetkih so filmski zapis, naslovni meni, podatki na nosilcu, embalaža in spremno gradivo; pri prepisu upoštevamo prednostni vrstni red:

- 1) najavna in/ali odjavna špica, pogosto kombinacija obeh;
- 2) podatki na nosilcu (npr. na videoplošči) ali, če gre za spletni videoposnetek, podatki ob videoposnetku (npr. nad in pod okvirjem posnetka);
- 3) spremno gradivo, embalaža ali, če gre za spletni videoposnetek, podstrani s formalnimi podatki o viru, npr. podatki v kolofonu, ali podatki v oznaki HTML.

Glavni vir podatkov za območje naslova in odgovornosti je najavna/odjavna špica. Najavna špica (tudi glava filma) je grafično oblikovan začetni del filma, ki praviloma vključuje: znak in ime produkcijske hiše, naslov filma, imena glavnih igralcev in najpomembnejših sodelavcev (scenarista, avtorja glasbe, snemalca, producenta, režiserja ipd.). Odjavna špica so napisi na koncu filma, ki običajno vključujejo: seznam igralcev, seznam članov snemalne ekipe, podatke o tehničnih in produkcijskih značilnostih filma, seznam sponzorjev ipd. Če v najavni/odjavni špici ni podatkov, preverimo podatke na nosilcu, pri spletnem videoposnetku pa formalne podatke ob videoposnetku, tj. podatke, ki niso zapisani v stavku in niso del besedila oziroma vsebine, so pa na isti strani, kot je posnetek. Nazadnje popišemo podatke, ki z enoto niso trajno povezani, so pa k enoti dodani in izidejo skupaj z njo (sem spadajo npr. spremna knjižica, priročnik, embalaža); pri spletnih videoposnetkih preverimo še druge formalne podatke, običajno navedene na podstraneh.

Če je opisovana enota iz dveh ali več fizičnih kosov, glavni vir podatkov izberemo po naslednjem prednostnem vrstnem redu:

- kos, ki v celoti identificira vse dele
- kos, ki vsebuje največ informacij
- embalaža

Če opisovana enota vsebuje več del, npr. video DVD animirane serije z več epizodami, kjer je vsaka epizoda zaključena celota, za stvarni naslov izberemo skupni naslov, če ta obstaja; skupni naslov v takšnih primerih običajno najdemo v naslovnem meniju (angl. *title menu*) ali na embalaži.

Vir podatkov za ostala območja

Območje izdaje

Predpisani viri podatkov za območje izdaje je enak kot za območje naslova in odgovornosti, prav tako upoštevamo prednostni vrstni red podatkov.

Območje založništva, distribucije itn.

Predpisani viri podatkov za območje založništva, distribucije itn. je enak kot za območje naslova in odgovornosti, prav tako upoštevamo prednostni vrstni red podatkov. Za videoposnetke na fizičnih nosilcih je značilno, da so podatki o založništvu običajno navedeni na embalaži. Pri spletnih videoposnetkih so podatki o založništvu največkrat navedeni na podstraneh (*Impresum/O nas/About us* ipd.).

Območje zbirke

Predpisani viri podatkov za območje zbirke je enak kot za območje naslova in odgovornosti, prav tako upoštevamo prednostni vrstni red podatkov. Pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih je ta podatek najpogosteje naveden na embalaži.

Območje fizičnega opisa, območje opomb, območje standardne (ali druge) številke in pogojev dostopnosti in

območje posebnih podatkov o gradivu

Za območja fizičnega opisa, opomb, standardne (ali druge) številke in pogojev dostopnosti in posebnih podatkov o gradivu (območje posebnih podatkov o gradivu se uporablja npr. pri spletnih videoposnetkih) velja kateri koli vir.

DOLOČANJE AVTORSTVA

Avtor je oseba ali korporacija, ki je nosilka odgovornosti za intelektualno in/ali umetniško vsebino dela ali je pri tem sodelovala. Primarni avtor je tisti, ki nosi odgovornost za celotno delo ali njegovo glavnino. Sekundarni avtor pri nastanku dela sodeluje z manjšim prispevkom. Anonimna dela so tista, za katera izdelamo značnico glavnega vpisa pod stvarnim naslovom (stvarna značnica) (PREKAT, poglavje 12, 2001).

Primarni avtor pri videoposnetkih je:

- scenarist pri učnih in dokumentarnih filmih;
- avtor pri igranih ali animiranih filmih, ki je odgovoren za celotno vsebino (ena oseba je pripravila scenarij, režirala film, ga snemala itd.); takšni so npr. krajši umetniški filmi;
- srečanje (konferenca ipd.), ki ima prepoznavno ime, če gre za videoposnetek srečanja;
- izvajalec, če je poudarjena njegova vloga; npr. videoposnetek nastopa glasbene skupine.

Igrani in animirani filmi so večinoma anonimna dela. Pri izbiri jezika stvarne značnice upoštevamo podatke z vira: tako pri filmih s podnapisi za značnico praviloma izberemo izvirni naslov, pri sinhroniziranih filmih pa naslov v jeziku sinhronizacije (velja, kadar enota ne vsebuje izvirnega jezika oziroma kadar gre za prevod). Za avtorja in naslov literarne predloge, po kateri je bil posnet film, izdelamo analitični dodatni vpis v polju 423. Če naslova literarne predloge ne poznamo, izdelamo dodatni vpis za avtorja literarne predloge v polju 702; dodatni vpis izdelamo praviloma še za režiserja in scenarista (pri vnosu podatkov v računalniški format COMARC/B z indikatorji določimo, ali naj se za avtorja naredi dodatni vpis).

LETNICE

Pri videoposnetkih je letnic običajno veliko. Izrazi na gradivu, povezani z letnicami, so: *letu izida, leto distribucije, leto izdelave, ©, ®, posneto, predvajano, javno predvajano* itd. V bibliografskem zapisu je obvezen le podatek o letu izida, običajno pa v praksi navajamo tudi leto nastanka/posnetja filma. Leto nastanka/posnetja filma je obvezen podatek le, če je to edina znana letnica.

Leto izida je največkrat navedeno na embalaži. Izraz *leto distribucije* je podatek o letu izida, prav tako izraz *leto izdelave* (kadar je izraz *leto izdelave* naveden v odjavni špici, pa je to običajno leto ali obdobje, v katerem je bil film posnet).

Leto nastanka filma je navedeno na koncu odjavne špice, običajno ga uvaja znak ©, pomeni pa leto prve zakonite izdaje filma oziroma nastanek filma in se ga dodeli avtomatsko, takoj ko je delo »fiksirano« v kopiji. Pogosto je zapisano skupaj s produkcijsko hišo, odgovorno za nastanek dela.

Letnice se lahko nanašajo tudi na avtorske pravice za oblikovanje in izdelavo video DVD-ja, na avtorske pravice za distribucijo in prikazovanje ali na leto fonograma (to leto uvaja znak ®, angl. *phonorecord copyright*, znak avtorskih pravic za zvočne posnetke). V naši katalogizacijski praksi teh letnic ne navajamo.

Opozorimo naj še na letnico, ki je pri filmih navedena na spletni strani IMDb (Internet movie database) in jo katalogizatorji pogosto zamenjujejo z letom nastanka filma. Gre za leto prvega javnega predvajanja filma (angl. *release date*), običajno v kinematografih, in je v bibliografskem zapisu ne navajamo.

Pri spletnih videoposnetkih, npr. pri televizijskih oddajah, lahko navedemo tudi leto oziroma datum predvajanja oddaje.

NAVODILA PO POLJIH FORMATATA COMARC

Videoposnetke, tudi spletne, katalogiziramo v maski za neknjižno gradivo, tj. v maski N.

oXX blok za identifikacijo

Podpolje 001b³ Vrsta zapisa

V podpolju 001b za vrsto zapisa izberemo kodo »g« – *projicirno, filmsko in video gradivo* (za video DVD, BD, videokaseto ipd.) ali kodo »l« – *elektronski vir* (za spletni videoposnetek, videoposnetek na USB-ključu ipd.).

Polje 010 Mednarodna standardna knjižna številka (ISBN)

Številko ISBN vnesemo v podpolje 010a. Ta številka je pri videoposnetkih redka, večinoma je dodeljena dokumentarnim filmom ter učnemu in izobraževalnemu gradivu. Kadar je na gradivu navedena tudi cena, jo vnesemo v podpolje 010d.

1XX blok za kodirane podatke

Polje 100 Splošni podatki o obdelavi

Podpolja 100bcd

Letnica oziroma letnici in koda za oznako leta izida v podpoljih 100bcd se morajo ujemati z navedbo v podpolju 210d in z opombo o nastanku/posnetja filma oziroma serije v polju 300.

Kadar navedemo samo leto izida, v podpolju 100b izberemo kodo »d« – *publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu*. Kodo »d« vnesemo tudi v primeru, ko je v podpolju 210d ugotovljena letnica. Opombe o nastanku/posnetju filma ne navajamo.

Kadar leto izida ni navedeno in ga ne moremo ugotoviti, navedena je le letnica copyrighta, v podpolju 100b izberemo kodo "h" – *publikacija z letom izida in copyrighta*. V podpolju 210d mora biti pred letnico okrajšava cop. (npr. *cop. 2004*). Opombe o nastanku/posnetju filma ne navajamo.

Kadar leto izida na enoti ni navedeno in ga ne moremo ugotoviti, navedeni sta leti copyrighta in nastanka filma, ki se razlikujeta, v podpolje 100b vnesemo kodo
 3 Podatek o vrsti zapisa je pomemben, ker se uporablja kot osnovni kriterij pri razločevanju vrst gradiva v vseh segmentih programske opreme COBISS; podatek je obvezen.

»i« – publikacija z letom distribucije/izida in nastanka, v podpolje 100c leto copyrighta in v podpolje 100d leto nastanka filma. V podpolju 210d pred letnico copyrighta dodamo pojasnilo »cop.«, v opombi v polju 300 pa leto nastanka filma (npr. *Nastanek filma: 2018*).

Kadar leto izida ni navedeno in ga ne moremo ugotoviti, navedena je le letnica nastanka/posnetja filma, v podpolju 100b izberemo kodo »i« – publikacija z letom distribucije/izida in nastanka. V podpolju 210d pred letnico zapišemo posneto (npr. posneto 2004). Opombe o nastanku/posnetju filma ne navajamo.

Kadar navedemo leto izida in leto nastanka/posnetja filma, ki se razlikuje od leta izida, v podpolju 100b izberemo kodo »i« – publikacija z letom distribucije/izida in nastanka, v podpolje 100c vnesemo leto izida, v podpolje 100d pa leto nastanka/posnetja. Leto izida navedemo v podpolju 210d, leto nastanka/posnetja pa v opombi v polju 300.

Kadar navedemo leto izida in leto nastanka/posnetja filma, ki je enako kot leto izida, v podpolju 100b izberemo kodo »d« – publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu, v podpolje 100c vnesemo leto izida. Leto izida navedemo v podpolju 210d, leto nastanka/posnetja pa v opombi v polju 300.

Pri televizijskih serijah, ki so nastale v daljšem časovnem obdobju (več kot eno leto), v podpolje 100b vnesemo kodo »i« – publikacija z letom distribucije/izida in nastanka, v podpolje 100c leto izida, v podpolje 100d pa začetno leto nastanka serije. V podpolju 210d navedemo leto izida, v opombi v polju 300 pa navedemo obdobje, v katerem je serija nastala.

Kadar enota vsebuje dva filma (več filmov), nastala (nastalih) v različnih letih, v podpolje 100b vnesemo kodo »d« – publikacija, zaključena ob izidu ali v enem koledarskem letu, v podpoljih 100c in 210d navedemo leto izida, leti (leta) nastanka filma navedemo v opombi v polju 300 (v polju 100 ju (jih) ne moremo navesti) (npr. *Nastanek filma Heist: 2001; nastanek filma State and main: 2000*).

Podpolje 100e⁴

S kodo v podpolju 100e pojasnimo, kateri vrsti bralcev je enota namenjena. Raba tega podpolja na nacionalni ravni naj bo čim bolj enotna, saj vpliva tudi na letna statistična poročila knjižnic.

Pri igranih in animiranih filmih za odrasle uporabimo kodo »m« – odrasli, splošno (leposlovje), pri animiranih filmih za otroke in mladinskih filmih kodo »a« – otroški, splošno (namesto te kode lahko uporabimo tudi kode od »b« do »e«, namenjene posameznim starostnim skupinam), pri dokumentarnih filmih pa kodo »k« – odrasli, zahtevno (neleposlovje).

Podpolja 100gil

Kadar katalogiziramo film, kjer so bibliografski podatki v nelatinični pisavi (npr. najavne/odjavne špice pri japonskih filmih), v podpolju 100g izberemo kodo modificiranega zapisa (»1«), v podpolju 100i kodo »b« – druge transliteracije, v podpolju 100l pa kodiramo vrsto nelatinične pisave po vgrajenem šifrantu.

Polje 101 Jezik enote

Podatke o jeziku pogosto najdemo na embalaži ali v naslovnem meniju, a ni nujno, da so ti podatki vedno pravilni, zato jih preverimo tudi na videoposnetku.

Podatki v polju 101 se morajo ujemati z opombo o jeziku v polju 300. Pri videoposnetkih, kjer je veliko jezikovnih možnosti podnapisov in/ali sinhronizacije, lahko navedemo vse jezike, ali pa le tiste, ki se govorijo v okolju, v katerem knjižnica deluje, vedno pa navedemo slovenski jezik.

Pri videoposnetkih se večinoma srečujemo s tremi vrstami jezikovnih podatkov, ki so lahko izraženi:

- 1) z govorom, s petjem ali z znakovnim jezikom;
- 2) v pisni obliki (npr. podnapisi);
- 3) kot jezik spremnega gradiva.

Govorjeni jezik, tj. izvorni jezik oziroma jezik, v katerem je bila enota posneta, in jezik sinhronizacije navedemo v podpolju 101a. Jezik podnapisov navedemo v podpolju 101j. V podpolju 101c navedemo

izvirni jezik, kadar je enota prevod ali kadar imamo poleg predvajanja v izvirnem jeziku še možnost sinhronizacije v drugih jezikih (takrat je namreč izpolnjenih več podpolj 101a, zato moramo pojasniti, kateri jezik je izvorni). Jezik spremnega gradiva (npr. navodila, scenarij) navedemo v podpolju 101i (embalaža ni spremno gradivo).

Kadar jezik ni uporabljen, npr. pri animiranih filmih, kjer sliko spremljajo nedoločeni glasovi in zvoki, v podpolju 101a izberemo kodo »zx« (brez jezikovne vsebine).⁵

Pri polju 101 smo pozorni na vrednost indikatorja. Kadar je videoposnetek v izvirnem jeziku in ni možnosti sinhronizacije ali podnapisov, je vrednost indikatorja »0«. Kadar je videoposnetek sinhroniziran in nimamo možnosti predvajanja v izvirnem jeziku, prav tako nimamo podnapisov v drugih jezikih, gre za prevod, vrednost indikatorja je »1«. Kadar je videoposnetek v izvirnem jeziku, hkrati pa imamo tudi možnost izbire podnapisov in/ali sinhronizacijo v drugih jezikih, pravimo, da enota vsebuje prevode, zato je vrednost indikatorja »2«.

Polje 102 Država izida ali izdelave

V podpolju 102a kodiramo državo izida.

Pri starejših videokasetah in video DVD-jih so ponekod na gradivu navedeni podatki za hrvaškega in slovenskega distributerja. Prepišemo samo podatke za slovenskega distributerja (enako velja za podatke o založništvu v polju 210).

Polje 115 Projicirno gradivo, videoposnetki in filmi

V polju 115 s kodami pojasnimo različne tehnične značilnosti videoposnetka (trajanje, barve, zvok, tehniko, fizično obliko, format prikazovanja, širino ali dimenzijo traku, standard predvajanja), povemo pa tudi, ali ima vir spremno gradivo.

Obvezno izpolnimo podpolje 115a, kjer izberemo kodo »c« (videoposnetek). Priporočamo tudi vnos osnovnih

kodiranih podatkov (npr. podpolja 115bcdhekl), vendar kodiramo le tiste podatke, ki jih imamo oziroma poznamo. Kodirani podatki se morajo ujemati s podatki o fizičnem opisu v polju 215 oziroma pri spletnih videoposnetkih z opombo o času trajanja v polju 300. Pri spletnih videoposnetkih izpolnjujemo samo podpolja 115abcdh.

Podpolje 115b

V podpolje 115b vnesemo čas trajanja, če je naveden ali ga lahko določimo. Čas trajanja izrazimo v minutah, kot trimestno število, ki ga beremo z desne; če je treba, vnesemo začetne ničle. Kadar je minutaža 4-mestno število ali več, v podpolju 115b navedemo same ničle, čas trajanja v minutah in sekundah pa le v podpolju 215a.

Polje 135

Polje 135 izpolnjujemo pri spletnih videoposnetkih. V kodiranih podatkih v podpolju 135a ni ustrezne kode za videoposnetke, zato izberemo kodo »z« – drugo.

zXX blok glavnega opisa

Polje 200 Naslov in navedba odgovornosti

Podpolje 200a

Stvarni naslov dosledno prepišemo s predpisanelega vira podatkov, velike/male začetnice navajamo v skladu s pravopisom jezika posamezne navedbe. Številčna oznaka posameznega dela je lahko del

⁴Šifrant za podpolje 100e je bil v osnovi pripravljen za tiskane monografske publikacije, kjer velja naslednji dogovor: kodo »a« uporabimo za otroško/mladinsko neleposlovje, kode od »b« do »e« za otroško/mladinsko leposlovje (glede na starostno skupino), kodo »k« za odraslo neleposlovje in kodo »m« za odraslo leposlovje.

⁵V katalogizacijski praksi je sicer v takšnih primerih pogosto izpolnjeno le polje 101f (jezik naslovne strani), podpolje 101a pa je prazno.

⁶Katalogizacijska praksa v takšnih primerih je različna: 1) vzporedni naslov v slovenščini je naveden v podpolju 200d v oglatem oklepaju, vir naslova je pojasnjen v opombi v polju 300; 2) vzporedni naslov v slovenščini je naveden v podpolju 200d brez oglatega oklepaja, v polju 300 ni pojasnila o viru naslova; 3) vzporedni naslov v slovenščini je naveden v podpolju 200d brez oglatega oklepaja, v polju 300 je pojasnilo o viru naslova; 4) vzporedni naslov v slovenščini je naveden v opombi v polju 300 in zaradi iskanja tudi v polju 517. Pri Komisiji za katalogizacijo pri NUK trenutno iščemo najustreznejšo rešitev.

⁷Podobno je avtorstvo obravnavano tudi v Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah, po katerem za soavtorje avdiovizualnega dela veljajo avtor priredbe, pisec scenarija, glavni snemalec in glavni režiser, pri avdiovizualnem delu, v katerem je glavni element animacija, še glavni animator, in pri avdiovizualnem delu, v katerem je glavni element glasba, njen skladatelj (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, 1995).

stvarnega naslova v podpolju 200a, kadar je ta bistvenega pomena za ločevanje tega stvarnega naslova od drugih. Kadar je pri filmih stvarni naslov jezikovno povezan z navedbo odgovornosti, ta odgovornost običajno ni del stvarnega naslova.

Podpolje 200b

Splošno oznako gradiva v podpolju 200b pišemo z veliko začetnico, navedemo jo neposredno za stvarnim naslovom (npr. *200ab, 200abe, 200ahib*), oglati oklepaj se doda samodejno.

Splošna oznaka gradiva pri videoposnetkih, ki so shranjeni na nosilcih za videoformate (npr. video DVD, BD), je Videoposnetek; splošna oznaka gradiva pri videoposnetkih na elektronskih nosilcih in pri spletnih videoposnetkih je *Elektronski vir*.

Podpolje 200d

Kadar imamo poleg možnosti predvajanja videoposnetka v izvirnem jeziku tudi možnost izbire jezika sinhronizacije in/ali podnapisov, za vzporedni naslov izberemo naslov v jeziku katalogizacije, tj. slovenski (v podpolju 200a pa navedemo izvorni naslov). V najavni/odjavni špici se bo slovenski naslov izpisal le, če v jezikovnem meniju izberemo slovenski jezik.

Pri tujejezičnih filmih, shranjenih na video DVD-jih in BD-jih, je slovenski naslov pogosto naveden samo na embalaži. Tak naslov navedemo kot vzporedni naslov v podpolju 200d, in sicer v oglatem oklepaju, priporočamo pa, da zaradi lažje

identifikacije in nedvoumnosti vir tega podatka pojasnimo v opombi v polju 300.⁶

Kadar ni možnosti predvajanja filma v izvirnem jeziku, za naslov v podpolju 200a izberemo naslov v jeziku sinhronizacije; če je jezikov sinhronizacije več, za stvarni naslov izberemo slovensko različico, če ta obstaja. Izvirni naslov, če je naveden, v takem primeru zapišemo kot vzporedni naslov v podpolju 200d.

Kadar je stvarni naslov lastno ime (običajno gre za ime glavnega lika) in je vzporedna navedba enaka, tega naslova ne prepišemo še enkrat kot vzporedni naslov.

Podpolje 200e

Dodatek k naslovu prepišemo za naslovom, ki mu pripada. Kadar se število vzporednih naslovov in število dodatkov k naslovu ne ujema, navedemo dodatke k naslovu za zadnjim vzporednim naslovom: 200abdde.

Podatek »based on a true story« je dodatek k naslovu, če se pojavi v filmskem zapisu v najavni/odjavni špici; če se pojavi samo na embalaži ali smo ga ugotovili, to pojasnimo v opombi v polju 300 v slovenskem jeziku, dogovorjena fraza je *Po resnični zgodbi*. Kadar je podatek slovnično povezan z imenom avtorja resnične zgodbe, ga navedemo v odgovornosti (200fg).

Kot dodatek k naslovu v podpolju 200e navedemo tudi podatek o sezoni. Podatek prepišemo dobesedno.

Podpolji 200fg

Pri videoposnetkih pogosto sodeluje veliko število različnih avtorjev. V polju 200 navajamo tiste, ki nosijo odgovornost za vsebino dela in katerih vloga je pri ustvarjanju ali realizaciji dela zelo pomembna; to so: režiser, scenarist, bibliografski predhodnik, skladatelj, glavni snemalec (pogosto imenovan direktor fotografije), glavni animator, intervjuvar/intervjuvanec, prevajalec, avtor snemalne knjige, tudi koreograf ali kostumograf, če sta bistveno prispevala k vsebini filma (npr. koreograf pri glasbeno-plesnih filmih) itd.⁷

V polju 200 ne navajamo izvajalcev (igralci, pripovedovalci, glasovi pri sinhronizaciji,

pevci, povezovalci in napovedovalci itd.) in tistih odgovornosti, katerih prispevek je le tehnične narave (montažerji, tonski mojstri ipd.) ali pa, kot v primeru producentov in producerskih hiš, je njihova vloga večinoma organizacijska in finančna. Lahko pa te odgovornosti, neobvezno, navedemo v opombah v bloku 3XX. Izjemoma so te odgovornosti navedene v polju 200, kadar je takšna odgovornost slovnično povezana z odgovornostjo, ki jo v polju 200 navajamo.

Pri prepisu odgovornosti upoštevamo vrstni red navedb na enoti (najprej prepisemo podatke iz najavne, nato, po potrebi, še iz objave špice). Odgovornosti prepisemo s predloge dosledno (a brez dvopičja in akademskih nazivov). Kadar so v eni navedbi odgovornosti več kot trije avtorji, navedemo prvega, druge izpustimo (npr. *glasba Bojan Adamič ... [et al.]*). Odgovornosti navedemo na način in v takšnem vrstnem redu, kot se pojavljajo na enoti. Odgovornosti, ki so bile dodane v postprodukciji (npr. prevajalci slovenskih podnapisov), navedemo nazadnje.

Polje 210 Založništvo, distribucija itd.

Pri filmih, shranjenih na videokasetah, video DVD-jih in BD-jih, funkcijo založnika pogosto prevzamejo uvozniki oziroma distributerji. Podatki o založništvu so običajno navedeni na embalaži (ovitku, škatli ipd.) ali, pri spletnih videoposnetkih, na podstraneh z vsebinami, kot so *Impresum/O nas/About us* ipd.

V nekaterih primerih so na embalaži navedeni podatki za hrvaškega in slovenskega založnika/distributerja (pogosto pri distributerjih, ki imajo

sedež na Hrvaškem); ti podatki se lahko razlikujejo (npr. navedeni sta različni letnici izdelave za Slovenijo in Hrvaško). Če je gradivo namenjeno slovenskemu trgu, upoštevamo podatke slovenskega založnika/distributerja.

Polje 215 Fizični opis

V podpolju 215a navedemo posebno oznako gradiva in običajno, če je podatek znan ali ga lahko določimo, tudi trajanje videoposnetka. Če je za uporabo vira potreben določen tehnični sistem ali format (npr. *VHS, Betacam SP, U-matic, CED*), ta podatek lahko navedemo v okroglem oklepaju za posebno oznako gradiva.

V podpolju 215c pojasnimo druge fizične podrobnosti, kot so barve in zvok.

V podpolju 210d navedemo mere enote oziroma nosilca, npr. premer videoplošče. Pri videokasetah mer ne navajamo. V podpolju 210e navedemo spremno gradivo, ki nima samostojnega naslova. Kadar ima spremno gradivo svoj naslov in kadar se podatki na spremnem gradivu razlikujejo od podatkov na osnovni enoti, spremno gradivo popišemo v polju 421.

Podatki v podpoljih 215a in 215c se morajo ujemati s kodami v polju 115. Pri spletnih videoposnetkih v podpolju 215a za oznako gradiva uporabimo izraz spletni vir, v okroglem oklepaju navedemo tudi obseg in vrsto datoteke, kadar je to mogoče; npr. *1 spletni vir (1 videodatoteka (24 min, 12 sek))*. V podpolju 215c navedemo druge značilnosti vira, tj. prisotnost barv in zvoka, npr. *barve, zvok*. Podpolja 215d pri virih, dostopnih prek spleta, ne izpolnjujemo⁸.

⁸Polja 215 za fizični opis pri spletnih virih do zdaj nismo izpolnjevali, a je Komisija za katalogizacijo pri NUK decembra letos sprejela sklep o spremembi navajanja fizičnega opisa pri spletnih virih. Sklep bo objavljen na spletni strani Komisije.

⁹Različne uvodne fraze, npr. na škatli, ovoju ipd., so bile leta 2010 po sklepu Komisije za katalogizacijo nadomeščene z izrazom embalaža.

¹⁰Krajšave za pogostejše rabljene jezike so v seznamu kratic v Prekatu, v Dodatku B (Prekat, 2001), še več pa jih je v drugem delu Pravilnika i priručnika za izradbo abecednih kataloga, v Dodatku VII za Slovenijo (Verona, 1983).

¹¹Junija 2018 je prišlo do spremembe pri opombi o nastanku/posnetju filma. Kadar pojasnjujemo leto nastanka filma oziroma leto prve zakonite izdaje filma, navedeno na koncu objave špice, uporabimo frazo *Nastanek filma*; izraz *Posneto* uporabimo, ko ne gre za prvo zakonito izdajo filma, običajno je ta izraz uporabljen tudi na viru.

Polje 225 Knjižna zbirka

Pri videoposnetkih velja dogovor, da naslov zbirke zaradi možnosti iskanja po naslovu vnesemo tudi v polje 540.

Polje 230 Elektronski viri – značilnosti

Polje 230 je obvezno pri elektronskih virih z dostopom na daljavo (online). Pri spletnih videoposnetkih v podpolje 230a vnesemo frazo *Spletni videoposnetek*.

3XX blok za opombe

Opombe navajamo v jeziku katalogizacije, tj. v slovenščini, razen pri citiranju. V opombah ne uporabljamo oglatih oklepajev. Navajamo jih v enakem vrstnem redu, kot si sledijo območja bibliografskega opisa. Pri spletnih videoposnetkih sta obvezni opomba o viru naslova in opomba o datumu opisa vira. Opomba o datumu opisu vira je zadnja opomba.

Polje 300 Splošna opomba

Opomba o viru naslova pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih
Kadar je pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih vir naslova najavna/objavna špica ali naslovni meni, tega ne pojasnjujemo v opombi. Kadar vir podatkov za stvarni naslov ni najavna/objavna špica ali naslovni meni, priporočamo, da se tak vir pojasni v opombah. Kadar je vzporedni naslov vzet z drugega vira kot stvarni naslov, prav tako priporočamo opombo o viru podatkov. Katalogizacijska praksa v takšnih primerih ni enotna (glej tudi op. 6).

Opomba o viru naslova pri spletnih videoposnetkih

Opombo o viru naslova pri spletnih videoposnetkih vedno navedemo (spletni videoposnetek je elektronski vir, kjer je po standardu ISBD opomba o viru naslova obvezna). Stran s spletnim videoposnetkom je običajno zelo dinamična in vsebuje poleg posnetka (ta je pogosto postavljen v poseben okvir) tudi različne druge podatke/besedila, ki so lahko na različnih mestih spletne strani (v sredini, zgoraj/spodaj, levo/desno). Med temi podatki/besedili je lahko tudi

Bibliografski podatki pri videoposnetkih so običajno zelo razpršeni, najdenje in popis podatkov zahtevata več časa kot pri tiskanem gradivu, odgovornosti je pogosto veliko. Več je tehničnih posebnosti in različnih opomb, za predvajanje videoposnetka potrebujemo posebno napravo.

stvarni naslov. Če je tak naslov naveden samostojno kot formalna navedba, in ne v stavku, in je to edini vir za naslov, ga navedemo v polju 200, v opombi v polju 300 pa vir naslova pojasnimo, npr. *Nasl. z embalaže⁹ / Nasl. z video DVD-ja / Vzpor. nasl. z embalaže* (pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih) ali *Nasl. iz najavne špice / Nasl. iz objave špice / Nasl. pod videoposnetkom / Nasl. nad videoposnetkom* (pri spletnih videoposnetkih).

Opomba o variantnih naslovih

Opombe o variantnih naslovih navedemo, če menimo, da so pomembne za uporabnike kataloga. Variantni naslov pojasnimo v opombi v polju 300, naslov pa vnesemo tudi v polje 517 (vrednost indikatorja je »0«).

Pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih se naslov na embalaži ali na nosilcu (npr. na videoplošči) pogosto razlikuje od naslova v najavni/objavni špici. Pri spletnih videoposnetkih se variantni naslov najpogosteje pojavi nad/pod videoposnetkom (*Nasl. pod videoposnetkom: ...*), redkeje kje drugje na spletni strani, npr. v kolofonu (*Nasl. v kolofonu: ...*).

Opomba o bibliografskem predhodniku

Pri filmskem gradivu se pogosto zgodi, da je film posnet po literarni predlogi. Kadar iz bibliografskega opisa v polju 200 naslov in/ali avtor literarne predloge nista razvidna, ga pa poznamo, podatek pojasnimo v opombi v polju 300 (npr. *Po romanu Ferija Lainščka Nedotakljivi*), v polju 423 pa izdelamo analitični dodatni vpis za avtorja in naslov literarne predloge.

Opomba o jeziku

Opomba o jeziku se mora ujemati s kodiranimi podatki o jeziku v polju 101. Kadar ne navedemo vseh jezikov, opombo v polju 300 zaključimo z *itd.* V opombi v polju 300 uporabljamo dogovorjene uvodne fraze: *Dialogi v, Sinhronizacija v, Podnapisi v.* Če je film hkrati sinhroniziran in opremljen s podnapisi, jezike sinhronizacije in podnapisov navedemo v enem polju 300, ločimo jih z vejico (npr. *Sinhronizacija v slov, hrv. itd., podnapisi v slov, hrv. itd.*). V opombah v polju 300 uporabljamo veljavne krajšave za jezike¹⁰.

Opomba o letu nastanka/posnetja filma¹¹

V opombi o letu nastanka/posnetja filma pojasnimo, kdaj je film nastal ali je bil posnet, prav tako lahko pojasnimo obdobje, v katerem je nastala serija (npr. *Nastanek filma: 2015 / Nastanek sezone: 1999-2000*). Opomba o letu nastanka/posnetja filma se mora ujemati s podatki v podpoljih 100cd.

Opomba o datumu opisa vira

Opomba o datumu opisa vira je obvezna opomba pri spletnih videoposnetkih (npr. *Opis vira z dne 4. 12. 2018*).

Ostale opombe

Poleg zgoraj naštetih se pri videoposnetku pojavljajo še naslednje opombe:
a) opomba o viru transliteriranih podatkov; kadar gre za film in je vir podatkov za bibliografski zapis filma v pisavi, ki je ne znamo transliterirati, si pomagamo z bazo IMDb (Internet movie database), npr. *Transliterirani nasl. povzet po IMDb (Internet movie database)*.

b) opomba o nakladi, npr. *Del naklade vloženo v 3D ovitek / Del naklade izšel v kompletu z BD-jem*.

c) opomba o spremnem gradivu, npr. *Priložen BD vsebuje isti film v 2D tehniki / Bonus DVD vsebuje dodatne prizore in intervju z režiserjem*.

d) opomba o oznaki regije; podatek o regiji navedemo le v primeru, ko nista vključeni regiji 0 ali 2 (za video DVD) oziroma regija B (za BD), npr. *Regija 1 / Regije 1,3,5*.

e) opomba o produkciji (neobvezno); naštejemo lahko vse produkcijske hiše ali samo nekatere; kadar ne naštejemo vseh, pojasnilo zaključimo z *itd.*, npr. *Produkcija: Canal+ itd.*

f) opomba o datumu predvajanja (neobvezno); navajamo jo npr. pri spletnih televizijskih in radijskih oddajah, kjer lahko tej opombi dodamo tudi podatek o radijskem ali televizijskem programu, npr. *Predvajano dne 29. 1. 2018, RTV SLO 1*

Polje 301 Opomba k identifikacijski številki

V polju 301 navedemo številko založnika/distributerja, npr. *DVDWB032*. Ta številka je pri slovenskih distributerjih pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih običajno navedena na hrbtu škatle ali ovitka. Podatek ni obvezen, vendar je, če je na enoti, njegova navedba priporočljiva, saj je to lahko pomemben podatek za identifikacijo.

Vsem bralcem Knjižničarskih novic, želim eno lepo, ustvarjalno ter polno izzivov novo leto.

Veronika Potočnik

Polje 322 Opomba o sodelavcih pri nastanku enote

V polju 322 lahko navedemo imena oseb ali organizacij, ki so sodelovale pri izvedbi dela, a niso izvajalci, njihov prispevek je tehnične narave (to so filmski montažerji, filmski uredniki, člani filmske tehnične ekipe ipd.), npr. *Filmski montažer Boštjan Abram*. Podatke o sodelavcih posledično navedemo tudi v odgovornosti v ponovljivem polju 702.

Polje 323 Opomba o izvajalcih

V polju 323 lahko navedemo pomembnejše igralce, pripovedovalce in druge izvajalce. Vrstni red zapisa imen izvajalcev ni pomemben. V opombi uporabljamo naslednje uvodne fraze: *Igrajo, Pojejo, Pripovedujejo, Berejo, Glasovi, Sodelujejo*. Če je treba, dodamo še jezik (npr. *Glasovi v slov.*). Pri uporabi ločil upoštevamo pravopis, posamezne vrste sodelavcev pri naštevanju v istem stavku ločimo s podpičjem (npr. *Glasovi: Ljube Sveti, Polona Juh, Brane Grubar, Niko Goršič, Ljerka Belak, Judita Zidar, Vladimir Jurc, Dare Vali itd.; pojeta Nada Žgur in Bojan Bratu*). Podatke o sodelavcih posledično navedemo tudi v odgovornosti v ponovljivem polju 702.

Polje 327 Opomba o vsebini

Opombo navajamo, kadar vir vsebuje več različnih samostojnih del. Navajamo posameznih epizod animiranih filmov ni obvezno. Uvodna fraza v podpolju 3270 je *Vsebina: / Vsebuje tudi:*.

Opombo o vsebini strukturiramo, oblika je določena. Kadar imamo dela istega avtorja, naslove vnašamo v ponovljiva podpolja »a« (izpisano ločilo je podpičje), vrednost indikatorjev v polju 327 je »11«. Pri delih različnih avtorjev ali anonimnih delih pa vse naslove s pripadajočimi odgovornostmi vnesemo v eno podpolje »a« (uporabljeno vmesno ločilo je pika), vrednost indikatorjev v polju 327 je »10«.

¹²PREKAT v poglavju o določanju avtorstva v točki 12.5.3.4 določa, da pri igranih filmih "Analitični dodatni vpis (avtor : naslov) izdelamo za avtorja literarne predloge, po kateri je bil film posnet" (Dimec, Hočevar in Kavčič, ur., 2001). Polje 423 v formatu COMARC/B sicer ni namenjeno povezovanju sorodnih del, zato vnos v to polje za namen vzpostavitve povezave med filmom in literarno predlogo ni ustrezen, a trenutno nimamo druge možnosti.

Polje 330 Povzetek ali izvleček

V polju 330 lahko na kratko opišemo vsebino enote.

Polje 333 Opomba o uporabnikih

V polju 333 lahko pojasnimo, katerim uporabnikom je gradivo namenjeno (npr. *Za mladino in odrasle / Za otroke od 8 do 12 let*).

Polje 334 Opomba o nagradi

V polje 334 lahko vnesemo podatke o nagradah ali priznanjih, povezane z enoto. Vnesemo lahko prosto besedilo (npr. *Oskar za najboljšo fotografijo leta 1994*), kadar pa želimo ohraniti podatek o nagradi v izvornem jeziku, opombo strukturiramo (npr. *Booker Prize = Bookerjeva nagrada, 1980*).

4XX blok za povezovanje

Pri obdelavi videoposnetkov po potrebi uporabljamo tudi povezovalni polji 421 in 423. Obe polji sta vgradni.

Polje 421 Priloge

Polje 421 uporabljamo za vnos obširnejšega spremnega gradiva, ki ima svoj naslov. Kadar spremno gradivo že navedemo v podpolju 215e, v polju 421 podatka ne ponavljamo.

Polje 423 Dodana, prikrita in priključena dela

Pri videoposnetkih polje 423 najpogosteje uporabljamo, kadar vgrajujemo naslov, ki je v osnovnem opisu naveden v podpolju 200c (npr. kadar video DVD vsebuje več del in nima skupnega naslova), zaradi možnosti iskanja po naslovih iz polja 327 (neobvezno) in ko potrebujemo analitični dodatni vpis (avtor: naslov) za literarno predlogo, po kateri je bil film posnet¹² (vrednost drugega indikatorja v polju 423 je »11«).

Kadar v polju 423 izdelamo analitični dodatni

vpis za avtorja in naslov literarne predloge, po kateri je bil posnet film, v polju 702 podatka ne ponavljamo. V polju 702 ga navedemo takrat, ko ne delamo analitičnega dodatnega vpisa (poznamo samo ime bibliografskega predhodnika, ne poznamo pa naslova dela).

5XX blok za sorodne naslove

V blok 5XX vgrajujemo različice naslovov, ki se pojavljajo na enoti, pa jih nismo izbrali za stvarni naslov.

Polje 510 Vzoredni stvarni naslov

V polje 510 vnesemo vzoredni naslov, kadar po pravilniku zanj oblikujemo dodatni vpis (vrednost indikatorja v polju 200 je »1«), kar je pogosto pri igranih in animiranih filmih.

Polje 517 Drugi variantni naslovi

V polje 517 vnesemo kakršen koli variantni naslov, ki ne sodi v polja 510–516 (v opombi v polju 300 pa poleg naslova pojasnimo tudi, kje na viru je naslov naveden). Pri videoposnetkih na fizičnih nosilcih je variantni naslov pogosto na embalaži, tak naslov navajamo v polju 517.

Polje 532 Izpisani naslov

Polje 532 izpolnjujemo le, kadar razrešujemo številko (indikator »11«) ali znak ali kombinacijo števil in znakov (indikator »13«) na začetku stvarnega naslova, tj. iz podpolja 200a; naslov z izpisano številko navedemo v polju 540.

Polje 540 Naslov, ki ga doda katalogizator

Polje 540 uporabljamo za vnos naslova, ki ga ni na enoti, ali dela naslova, ki je pomemben za iskanje in se razlikuje od stvarnega naslova. V večini primerov ne potrebujemo dodatnega vpisa, zato je vrednost indikatorja običajno »0«. Pri videoposnetkih izjemoma vnašamo v polje 540 tudi naslov zbirke.

Polje 541 Prevedeni naslov

V polje 541 vnesemo prevedeni naslov, ki ga ni na enoti in smo ga dodali sami.

6XX blok za vsebinsko analizo

V naši katalogizacijski praksi v bloku za vsebinsko analizo najpogosteje izpolnjujemo polja 600–609, kjer vnesemo strukturirane predmetne oznake, polje 610 za prosto oblikovane predmetne oznake in polje 675, kjer predmetne oznake izrazimo z vrstilci univerzalne decimalne klasifikacije (UDK).

Knjižnice se, glede na svoje potrebe, same odločijo, katera polja/podpolja bodo uporabljala za vnos predmetnih oznak (ali strukturirana polja 60X ali prosto oblikovane predmetne oznake v polju 610 ali oboje). Kadar uporabljamo tako polja 600–609 kot polje 610, predmetnih oznak iz polj 600–609 v polju 610 ne ponavljamo.

V poljih 600–609 lahko uporabljamo geslovnike, posledično iz podpolja 60X2 izberemo odgovarjajočo kodo sistema. Kadar uporabljamo Spletni splošni slovenski geslovník (SSSG), izberemo kodo »NUK«. V SSSG je od leta 2006 dalje vključen tudi geslovník za videofilme, ki je nastal na osnovi filmskega gradiva slovenskih splošnih knjižnic.

V filmski industriji filme ločujemo glede na državo, iz katere je studio oziroma produkcijska hiša, odgovorna za proizvodnjo filma. Predmetna oznaka *Nemški filmi* tako označuje film, ki ga je izdelal nemški filmski studio.

Pri polju 675 obvezno izpolnimo podpolje 675c, priporočljivo pa še podpolji 675a in 675v. Podpolji 675b in 675s sta lokalni in ju uporabljamo glede na potrebe knjižnice, prav tako ni nujno, da je izhodišče vrstilca v podpoljih 675b in 675s enako kot v podpoljih 675a in 675c.

7XX blok za podatke o odgovornosti

Imena avtorjev in korporacij, navedena v polju 200 in v bloku 3XX, navedemo tudi v poljih 700, 701 in 702 oziroma v poljih 710, 711 in 712. V polje 700 vnesemo ime individualnega primarnega avtorja (avtorska oziroma osebna značnica), v polje 710 pa ime korporativnega primarnega avtorja (korporativna značnica). Alternativne

odgovornosti vnesemo v ponovljivo polje 701 oziroma 711, sekundarne pa v ponovljivo polje 702 oziroma 712 (npr. snemalce, prevajalce, izvajalce).

Pri igranih filmih za režiserja, scenarista in bibliografskega predhodnika oblikujemo dodatni vpis (glej tudi *Prekat (2001), točka 12.5.3.4*), kar pomeni, da je v teh poljih 702 vrednost prvega indikatorja »1«.

Kode za vrsto avtorstva

Pri videoposnetkih so najpogosteje rabljene naslednje kode za vrsto avtorstva:
005 – igralec
018 – animator
090 – avtor snemalne knjige (avtor dialogov)
100 – bibliografski predhodnik (npr. avtor literarne predloge)
230 – skladatelj (npr. avtor filmske glasbe)
300 – režiser
460 – intervjuvanec
470 – oseba, ki intervjuja

Bibliografija:

- COMARC/B Format za bibliografske podatke. (2018). Maribor: Institut informacijskih znanosti. Pridobljeno 15. 11. 2019 s spletne strani: https://home.izum.si/izum/e-prirocniki/1_COMARC_B/Cel_1_COMARC_B.pdf
- Dimec, Z., Hočevar, M. in Kavčič, I. (ur.). (2001). PREKAT: priručnik za enostavno uporabo katalogizacijskih pravil. 1. popravljena izd. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Dimec, Z. in Kavčič, I. (ur.). (2001). ZNAČKA: priručnik za določanje značnic pri katalogizaciji. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- ISBD(NBM) : mednarodni standardni bibliografski opis neknjižnega gradiva (1997). Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica.
- Kavčič, B. in Vrdlovec, Z. (1999). Filmski leksikon. Ljubljana: Modrijan.
- Kavčič, I. (2007). Najpogostejša vprašanja in dileme pri kreiranju bibliografskih zapisov. Knjižničarske novice, 17(4–5), str. 1–21.
- Kovač, T., Ločniškar-Fidler, M. (2007). Vsebinski opis videofilmov. V M. Ambrožič (Ur.), Knjižnice za prihodnost: napredek in sodelovanje (str. 151–172). Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Narodna in univerzitetna knjižnica. (2017). ISBD: mednarodni standardni bibliografski opis [spletna stran]. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. Pridobljeno 4. 7. 2019 s spletne strani: <https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2018/Komisija/isbd.pdf>
- Narodna in univerzitetna knjižnica. (2018). Vprašanja in odgovori. Videoposnetki [spletna stran]. Ljubljana: Narodna in univerzitetna knjižnica. Pridobljeno 4. 7. 2019 s spletne strani: <https://www.nuk.uni-lj.si/sites/default/files/dokumenti/2018/Komisija/Videoposnetki.pdf>
- Verona, E. (1970). Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga: dio 1, odrednice i redalice. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.
- Verona, E. (1983). Pravilnik i priručnik za izradbu abecednih kataloga: dio 2, kataložni opis. Zagreb: Hrvatsko bibliotekarsko društvo.
- Zakon o avtorski in sorodnih pravicah (ZASP). (1995). Uradni list RS, št. 16/07, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP.

550 – pripovedovalec (bralec)
590 – izvajalec
600 – fotograf (snemalec, kameraman, direktor fotografije)
690 – scenarist
730 – prevajalec

8XX blok za mednarodno rabo**Polje 856 Elektronska lokacija in dostop**

V polju 856 navedemo podatke o lokaciji, na kateri se nahaja ali s katere je dostopna enota. Pri videoposnetkih polje največkrat izpolnimo, kadar:
1) želimo uporabniku predstaviti film, npr. s spletne strani IMDb (generira se izpis opombe z uvodno frazo *Sorodni elektronski vir*, vrednost indikatorjev je »42«)
2) obdelujemo spletni videoposnetek (generira se izpis opombe z uvodno frazo *Način dostopa (URL)*, vrednost indikatorjev je »40«). ●